

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 661/2020-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžsk 50/2019 z 27. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.
2. Žiadosti [REDACTED] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED]

██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sžsk 50/2019 z 27. júla 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou v rámci správneho súdnictva na Krajskom súde v Prešove (ďalej len „krajský súd“) domáhal proti Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) preskúmania zákonnosti rozhodnutia ministerstva č. KM-OVLS-264/2017/OPK z 2. novembra 2017 (ďalej aj „preskúmané rozhodnutie“). Preskúmaným rozhodnutím ministerstvo ako odvolací orgán zamietlo odvolanie sťažovateľa a potvrdilo rozhodnutie ministerstva, sekcie personálnych a sociálnych činností a osobného úradu, ktorým bol sťažovateľovi zvýšený výsluhový dôchodok podľa § 68 ods. 1 a 3 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zo sumy 807,12 € na sumu 810,68 € mesačne od 1. júla 2017. Krajský súd žalobu sťažovateľa zamietol a následne najvyšší súd napadnutým rozsudkom zamietol aj jeho kasačnú sťažnosť.

3. Sťažovateľ tvrdí, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu bolo porušené jeho právo na spravodlivý dôchodok podľa čl. 39 ústavy. Konkrétne poukazuje na skutočnosť, že pred tým, ako bol prijatý do služobného pomeru ministerstvom na pozíciu vyšetrovateľa čakateľa, absolvoval vysokoškolské štúdium na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre (v súčasnosti Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, pozn.). Po prijatí do služobného pomeru absolvoval iba skrátené špecializované policajné vzdelanie pre vyšetrovateľov s neprávnickým vysokoškolským vzdelaním. Sťažovateľ namieta, že doba jeho vysokoškolského štúdia pred prijatím do služobného pomeru policajta sa mu nezapočítava do „výsluhy“ a nezohľadňuje sa ani pri valorizácii dôchodku. On pritom aj svoje štúdium na poľnohospodárskej vysokej škole pred prijatím do služobného pomeru policajta považuje za integrálnu súčasť komplexného vyšetrovateľského štúdia. Poukazuje pritom na skutočnosť, že jeho následné skrátené štúdium na Akadémii Policajného zboru v Bratislave počas trvania jeho služobného pomeru sa riadne započítava do trvania

služobného pomeru relevantného pre výpočet dôchodku. Rovnako všeobecne poukazuje aj na kolegov, ktorí po prijatí do služobného pomeru absolvovali päťročné štúdium na Akadémii Policajného zboru v Bratislave a započítala sa im celá doba ich štúdia. Tento stav považuje sťažovateľ za diskriminačný a za porušenie jeho práva na spravodlivý dôchodok.

4. Sťažovateľ zároveň vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol, že si je vedomý zákonnej podmienky povinného právneho zastúpenia v konaní o ústavnej sťažnosti, ale ním oslovení advokáti v tejto veci jeho zastupovanie odmietli, pretože v jeho prípade nevideli možnosť na úspech v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľ sa ale s takýmto postojom nestotožnil a domnieval sa, že jeho dlhoročná prax policajného vyšetrovateľa mu umožňuje predložiť zrozumiteľnú právnu argumentáciu na ochranu jeho základných práv. V prípade, ak by ústavný súd trval na právnom zastupovaní, tak mu má prideliť advokáta.

5. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a aby následne prijal rozhodnutie, ktorým zadefinuje porušenie jeho práva na spravodlivý dôchodok, vymedzí pochybenia krajského súdu a najvyššieho súdu a vec vráti príslušným súdom na nové rozhodnutie.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12.1 Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

12.2 Podľa čl. 39 ods. 2 ústavy primerané hmotné zabezpečenie v starobe sa vykonáva prostredníctvom priebežne financovaného dôchodkového systému a systému starobného dôchodkového sporenia. Štát podporuje dobrovoľné sporenie na dôchodok.

12.3 Podľa čl. 39 ods. 5 ústavy podrobnosti o právach podľa odsekov 1 až 4 ustanoví zákon.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

13. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Ústavný súd podotýka, že základných práv, ktoré sú obsahom čl. 39 ústavy, sa možno domáhať iba v medziach konkrétnych zákonov, ktoré vykonávajú ustanovenia tohto článku (čl. 51 ods. 1 ústavy). Uvedené je zdôraznené aj čl. 39 ods. 5 ústavy.

15. Z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu je zrejmé, že sťažovateľ nevzniesol svoju námietku vo veci oprávnenosti uznania vysokoškolského štúdia pre účely priznania výsluhového dôchodku ako základného nároku (resp. správnu žalobu) proti rozhodnutiu, ktorým mu bol priznaný výsluhový dôchodok (rozhodnutie ministerstva č. SPOV-OSZ-48.351-1/2015-VZ zo 16. januára 2015), ale proti rozhodnutiu, ktorým bol sťažovateľovi valorizovaný výsluhový dôchodok (rozhodnutie ministerstva č. KM-OVLS-264/2017/OPK z 2. novembra 2017). Sťažovateľ nesúhlasil s názorom krajského súdu, že v tomto konaní nemožno preskúmať rozhodnutie o priznaní výsluhového dôchodku žalobcovi (sťažovateľovi), pretože výsluhový dôchodok a jeho valorizáciu je podľa jeho názoru potrebné posudzovať ako jeden celok.

16. Najvyšší súd identifikoval otázku, ktorú bolo v danom prípade potrebné vyriešiť, takto: „... či v rámci konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o zvýšení výsluhového dôchodku možno preskúmať aj výpočet samotného priznaného výsluhového dôchodku, pri ktorom nebola žalobcovi zhodnotená doba štúdia na civilnej vysokej škole.“

17. Najvyšší súd sa v napadnutom rozsudku stotožnil s názorom krajského súdu, že rozhodnutie o priznaní výsluhového dôchodku nemôže byť predmetom preskúmania v konaní, ktorým napáda rozhodnutie o valorizácii dôchodku, pretože žalobca (sťažovateľ) musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Žaloba musí smerovať proti žalovanému orgánu verejnej správy, ktorý rozhodol o riadnom opravnom prostriedku (pokiaľ osobitný predpis riadny opravný prostriedok pripúšťa). Najvyšší súd zároveň zdôraznil, že možnosťou zaoberať sa výpočtom dôchodkovej dávky v konaní, v ktorom je predmetom rozhodnutie o jej zvýšení, sa už zaoberal (napr. 9 Sžsk 52/2018, 9 So 85/2017, 7 Sžso 25/2012) a v tomto prípade nemal dôvod sa od tam prijatých záverov odkloniť. Najvyšší súd v už uvedených rozhodnutiach opakovane vyslovil názor, podľa ktorého v konaní o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu je predmet konania vymedzený samotným preskúmaným rozhodnutím. V tomto prípade je predmetom prieskumu zvýšenie výsluhového dôchodku, a teda výpočet zvýšenia. Nie je preto možné posudzovať výpočet priznaného výsluhového dôchodku, ktorý bol predmetom iného už právoplatného rozhodnutia. Nie je pravdou, že takýto postup by bol v rozpore s princípom spravodlivosti ako jedným zo základných princípov právneho štátu, ako to namietal sťažovateľ.

18. Ústavný súd poukazuje na povahu a špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených v návrhu rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy. Treba preto vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutých rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, teda orgánov inej ako súdnej sústavy (porov. IV. ÚS 127/2012).

19. Ústavný súd konštatuje, že argumentácia sťažovateľa, ktorú predniesol vo svojej ústavnej sťažnosti nebola spôsobilá spochybniť právne závery napadnutého rozsudku. Sťažovateľ totiž svoju argumentáciu týkajúcu sa neuznania doby štúdia pre účely výpočtu

výsluhového dôchodku vo forme správnej žaloby nevzniesol proti rozhodnutiu, ktorým mu bol predmetný výsluhový dôchodok vypočítaný, ale proti rozhodnutiu, ktorým mu bol následne valorizovaný. Naivné presvedčenie sťažovateľa, že výpočet výsluhového dôchodku a jeho valorizáciu je potrebné posudzovať ako jeden celok bez ohľadu na okolnosti, sa v tomto prípade javí ako účelové. Ústavný súd preto zastáva názor, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nie je v rozpore s aplikovanou právnou úpravou a nepopiera ani jej zmysel a obsahuje zrozumiteľné zdôvodnenie jeho záverov, a preto nemôže predstavovať porušenie čl. 39 ústavy, pretože obsahu tohto ústavného ustanovenia sa možno domáhať iba v medziach príslušných vykonávacích zákonov. Ústavný súd teda považuje napadnutý rozsudok najvyššieho súdu z ústavného hľadiska za akceptovateľný a za takýchto okolností nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie jeho právnych záverov.

20. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

21. Na tomto základe ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a čl. 39 ústavy, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku).

IV.

Žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu

22. Na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

23. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda to znamená, že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

24. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, je preto zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017).

Navyše sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti ani len netvrdil, že by mu jeho majetkové pomery neumožňovali zabezpečiť si zastupovanie advokátom. Naopak, aj advokáti, ktorých oslovil, považovali jeho nárok v predmetnom prípade za zjavne neúspešný.

25. Pretože neboli splnené až dva z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhoviel (bod 2 výroku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu